

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וארא - תשנ"ט - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרעה ויראו כולם את הנס המיוחד שכולם מתים והצפרדעים שביאור נשארות. וזה מלמד על שליטת ה' על העולם.

ג. בהמשך כתוב "ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריד ובמשארותיך: ובכה ובעמך ובכל עבדיך יעלו הצפרדעים". ואמרו חז"ל ומביאם רש"י "בביתך - ואחר כך בבתי עבדיך. הוא התחיל בעצה תחלה ויאמר אל עמו, וממנו התחילה הפורענות".

ד. ובהמשך כתוב "ובכה ובעמך" - בתוך מעיהם נכנסין ומקרקרין. פרעה לקה כאן בכפלים, קודם נכנסו במעיו הצפרדעים. התאונן פרעה על כך וכולם, שלא לקו, לא האמינו לו וצחקו עליו וזה יותר משפיל וכואב. ורק אחרי שהתבזה ולקה, לקו גם עבדיו.

פרעה כמו ערפת

רמב"ן על התורה שמתאר את תוכניתו של פרעה להצר לישראל נראה כאילו נכתבו הדברים היום. על הפסוק "הבה נתחכמה לוי" כותב הרמב"ן שמות פרק א י: הבה נתחכמה לו - לא ראה פרעה וחכמי יועציו להכותם בחרב, כי תהיה בגידה גדולה להכות חנם העם אשר באו בארץ במצות המלך הראשון. וגם עם הארץ לא יתנו רשות למלך לעשות חמס כזה, כי עמהם הוא מתייעץ, ואף כי בני ישראל עם רב ועצום ועשו עמהם מלחמה גדולה. אבל אמר שיעשו דרך חכמה שלא ירגישו ישראל כי באיבה יעשו בהם, ולכך הטיל בהם מס, כי דרך הגרים בארץ להעלות מס למלך כמו שבא בשלמה מ"א ט כא. ואחרי כן צוה בסתר למילדות להרוג הזכרים על האבנים, ואפילו היולדות עצמן לא ידעו בהם. ואחרי כן צוה לכל עמו כל הבן היולד היאורה תשליכוהו אתם. והענין שלא רצה לצוות לשרי הטבחים אשר לו להרגם בחרב המלך או שישליכו הם אותם ליאור, אבל אמר לעם כאשר ימצא כל אחד ילד יהודי ישליך אותו ביאור, ואם יצעק אבי הילד אל המלך או אל שר העיר יאמרו שיביא עדים ויעשה בו נקמה. וכאשר הותרה רצועת המלך היו המצרים מחפשים הבתים ונכנסים שם בלילות ומתנכרין ומוציאים הילדים משם, כי על כן נאמר ולא יכלה עוד הצפינו להלך ב.

במילים אחרות מלמד הרמב"ן שפרעה רצה להראות יפה ולכן עודד את עמו להרוג ביהודים וכשיביאו מצרי למשפט על הריגת יהודי, "יאמרו שיביא עדים" ויעשו כאילו משפט ויוציאוהו לחפשי. וזה בדיוק כמו שעושה ערפת וחבר מריעו שמראים עצמם נגד הרוצחים אך הם מעודדים אותם ועושים כאילו שופטים אותם ומשחררים אותם אחר כך. לכן פרעה לקה תחילה, אע"פ שנראה כאילו נקי וצדיק, כיוון שבאמת הוא הרע. וגם עמו לא יוכל להצטדק ולומר פרעה ציוה כי אין שליח לעבירה. וזה שאמר הכתוב "קודש ישראל לה' ראשית תבואתו כל אוכליו יאשמו רעה תבוא עליהם". כל אוכליו אע"פ שכל אחד מנקה את ידיו. פרעה באומר "אני לא ציוותי", ו"אין שליח לעבירה". ועמו אומר "ראינו שפרעה רוצה שנהרוג" אבל ה' אומר "כל אוכליו יאשמו". כך פרעה ועמו וכן ערפאת ועמו.

אות של המטה

כתב האבן עזרא שמות פרק ז פסוק ט "וכתוב וירם במטה וידך את המים" כ. והנה הודיענו בפתחות הבי"ת, שהוא המטה הידוע, שאמר לו קח את מטך. ועוד, "ומטך אשר הכית בו את היאור" אבל יש מפרשים שהיה מטהו של אהרון כיוון שהמטה של משה היה קדוש, שהוא היה מטה של יעקב שבמקלו עבר את הירדן. יוסף הביאו למצרים, פרעה גנבו מיוסף, יתרו לקחו מפרעה. משה לקחו מיתרו. וזה מקל של קודש ולכן המטה זה לא בלע את המטות הטמאים של

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל
ורבי יעקב יוסף בן מרגלית זצ"ל

פרשת השבוע : וארא

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ט.

דיני טוחן בשבת

שבועה לגאולה

כתוב השבוע בפרשה שאמר ה' למשה "לכן אמור לבני ישראל אני ה'". לשון "לכן" היא לשון שבועה "אני ה'" לומר שה' נשבע לגאול אותם בכל מצב שבני ישראל יהיו בו, אע"פ שיהיו במי"ט שערי טומאה.

"וידעתם כי אני ה'"

ארבע לשונות של גאולה נאמרו בפרשה שמות ו: "והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים: ולקחתי אתכם לי לעם במעמד הר סיני והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני ה'". כתב על זה האבן עזרא: מהו וידעתם כי אני ה'? אלא שהמצרים היו חוזים בכוכבים וידעו שיש גזרה על בני ישראל שיהיו ארבע מאות שנה בארץ לא להם. ולכן התעקש פרעה וניסה בכל דרך לרמות את משה. וגם כשיצאו ממצרים כתבו "כי ברח העם" - ראה אותם פרעה כבורחים. ורמז יש בדבר ברח בגימ' 210 שנים שהיו במצרים. על זה נאמר "וידעתם כי אני ה'" שמשנה את הגזרות ולא כפוף למערכת הכוכבים. אבל הפשט שלא תאמינו בה' רק כשיש ניסים גלויים, אלא שמכאן ואילך תהיה לכם ידיעה ברורה ובמיוחד אחרי מתן תורה "כי אני ה'" גם בלי ניסים.

ארץ ישראל - ירושה

"והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני ה'". כתב בעל הטורים: כתוב פעמים בתורה "מורשה" כאן בפסוק על ארץ ישראל וגם בדברים לג ד כתוב על התורה "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" כי בזכות התורה זוכים בארץ ישראל. כדכתיב "ויתן להם ארצות גוים וכו בעבור ישמרו חוקיו ותורתיו ינצורו". ופעם אמר אחד מראשי אגודת ישראל - ר' מנחם זמבה הי"ד - שארץ ישראל היא כמו התורה וכמו שאם יחסר אות בספר תורה זה חסרון שאי אפשר להשלים איתו כך אם יחסר מטר מארץ ישראל אי אפשר להשלים עם כך.

צפרדעים

א. במכת צפרדעים כשבא משה ואמר למתי אבקש להוציא את הצפרדעים? אמר פרעה "למחר". וכולם מקשים היה לפרעה לבקש שיצאו הצפרדעים מיד שהרי הם לו כמו "מוות"? אלא שפרעה חשב שמה חוזה בכוכבים ויודע בשעת שאלתו שהצפרדעים צריכים לצאת מיד ולכן ביקש על מחר. היה מוכן לסבול עוד יום ועמו ובלבד להכשיל את משה.

ב. ובאמת כך היה רק שמה אמר "רק ביאור תשארנה". לשם מה? כמה סיבות יש לכך: לשם תזכורת שכל פעם שפרעה יעבור ליד היאור הוא ישמע אותם, ויזכור את הנס שנעשה איתם. שיראה

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וארא - תשנ"ט - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

הוכחתו. שהרי כל מי שאוכל תפוח עץ כשאוכלו הרי במאכלו הוא לכאורה טוחן, ואנו לא מגבילים את האדם בצורת אכילת תפוח וכד' כי זו דרך אכילה, כך גם בחיתוך תוך כדי סעודה "דרך אכילה" מותר ורק הטוחן למחר או לאחר שעה - אסור. והדוגמא מבורר אם אוכל מתוך פסולת לאלתר מותר כי זה דרך אכילה. השלטי גיבורים חולק על הרשב"א ואומר מה איכפת לי טוחן למחר או למיד? הרי להדליק אש אסור גם לצורך "מיד". אם כן למה לטחון ל"מיד" מותר.

הרמב"ם

הרמב"ם כתב על טוחן בשלושה מקומות: בפרק ז הלכה ה כתב "התולדה היא המלאכה הדומה לאב מאלו האבות, כיצד המחנתך את הירק מעט מעט לבשלו - הרי זה חייב שזו המלאכה תולדת טחינה, שהטוחן לוקח גוף אחד ומחלקו לגופים הרבה, וכל העושה דבר הדומה לזה הרי זה תולדת טוחן, וכן הלוקח לשון של מתכת ושף אותו כדי ליקח מעפרו כדרך שעושים צורפי הזהב הרי זה תולדת טחינה".

ובפרק ח הלכה טו "הטוחן כגרוגרת חייב, וכל השוחק תבלין וסמנין במכתשת הרי זה טוחן וחייב, המחנתך ירק תלוש הרי זה תולדת טוחן, וכן הנוסר עצים ליהנות בנסורת שלהן, או השף לשון של מתכת חייב משישוף כל שהוא, אבל המחנתך עצים אינו חייב עד שידקדק מהן כדי לבשל כגרוגרת מביצה".

וכן בפרק כא הלכה יח "המחנתך את הירק דק דק כדי לבשלו הרי זה תולדת טוחן וחייב, לפיכך אין מרסקין לא את השחת ולא את החרובין לפני בהמה בין דקה בין גסה מפני שנראה כטוחן, אבל מחתכין את הדלועין לפני בהמה ואת הנבלה לפני הכלבים שאין טחינה בפירות ועיין חזו"א שם מה שמגיה בדברי הרמב"ם, ומתירין אלומות של עמיר לפני בהמה ומפספס בידו אלומות קטנות אבל לא אלומות גדולות מפני הטורח שבהן". מכל זה משמע שחייב מדאורייתא רק כשמתכווין לבשלו, ואיסור מדרבנן יש גם אם לא מבשלו לסברת שהביא בב"ה ס"י שכ"א לדעת הרמב"ם. ויש חולקים עליו הרמ"ך אך למסקנא יש בכך דעות רבות ושונות.

שולחן ערוך

בשו"ע סימן שכא סעיף יב כתב: "המחנתך הירק דק דק, חייב משום טוחן". הגה: וה"ה דאסור לחתוך גרוגרות וחרובים לפני זקנים ב"י בשם תוספתא. ודוקא פירות וכדומה לזה, אסור. אבל מותר לפרר לחם לפני התרנגולים, דהואיל וכבר נטחן אין לחוש". מה שעשה השו"ע הוא כדעת המחמירים כיון שיש בזה חשש איסור דאורייתא.

בן איש חי

בפרשת משפטים כתב בסעיף א': כל גידולי קרקע פירות וירקות שהם אוכל גמור יש בהם איסור טוחן והואיל ויש במינו טחינה דהיינו שיש בתבואה וקטניות שהם ג"כ גידולי קרקע הלכך אסור לחתוך הירק דק דק וכן אסור לחתוך גרוגרות וחרובין דק דק בעבור הזקנים דאם חתכם דק דק יש בזה איסור טוחן אבל מותר לפרר הלחם דק דק לפני התרנגולים ועופות שבבית שמזונותם על האדם והואיל דנטחנה התבואה קודם עשיית הלחם, דאין טחינה אחר טחינה:

ובסעיף ב' כתב: "י"א דאין איסור לחתוך פירות וירקות דק דק אלא בחותך ומניח לסעודה אחרת לבו ביום אבל אם אוכל לאלתר או תוך שעה אחת מותר לחתוך דק דק וכמ"ש בדין הבורר דעת הרשב"א ויש מחמירין לאסור לחתוך דק דק בכל גוונא אפילו לאכול לאלתר

החרטומים.

למה השליך המטה?

ענין מכות מצרים הוא לעשות קידוש ה' בעולם. ולכן במכה זו שנעשתה בארמונו של פרעה בלבד ציוה ה' שישליך ויהיה "רעש" מנפילת המטה ומנפילת מטות החרטומים כדי שיהיה קידוש ה' במצרים שהקול נשמע בכל ארץ מצרים. ומה"יו"י הזה נעשה קידוש ה'.

טוחן

חשיבות לימוד הלכות טוחן

כתב בא"ח פרשת משפטים הלכה א: "מכלל אבות מלאכות הנהוגות אצל האדם תמיד היא מלאכת הטוחן ויש לה תולדות הרבה שהם מצויים לפני האדם ועוסק בהם בימי החול ולכך צריך לו זכירה גדולה שלא ישכח ויעבור עליהם ואע"ג דמלאכת הטחינה עיקרה היא בתבואה וקטניות עם כל זה כל גידולי קרקע פירות וירקות שהם אוכל גמור יש בהם איסור טוחן.

חיתוך ירקות

כתוב בשבת עד: "אמר רב פפא: האי מאן דפריס או דפריס סילקא - חייב משום טוחן" סילקא הוא הסלק הירוק צמה שקוראים תרד. לא סלק אדום. ומי שחותכו חייב. ולפי זה מי שחותך תרד או חסה או כל ירק חייב ממש משום טחינה, ואם כן איך עושים סלט? ברש"י שם דייק וכתב: "דפריס סילקא - מחתכו הדק" הוא חייב משום טוחן. משמע שבחיתוך דק חייב מדאורייתא. אך בדף קכח במסכת שבת כתב רש"י "שלא יקטום בכלי - כדרך חול, כדאמרן: שבת עד, ב האי מאן דפריס סילקא - דמי לטוחן" משמע "דמי" ולא טוחן ממש.

התוספות כתב בדף עד: "האי מאן דפריס סילקא - דוקא בסילקא שייך טחינה אבל שאר אוכלין שרי". אבל בדף קיד: כתבו תוס' אחרת בד"ה "אלא לקניבת ירק" - הא דאמר בפרק כלל גדול האי מאן דפריס סילקא חייב משום טוחן דהתם מיירי כשעושה חתיכות דקות מאד והכא מיירי כשעושה חתיכות גדולות". משמע מלשונם שבכל ענין יש חיוב טוחן ולא רק בסלק ורק אם הוא דק דק בחתיכות גדולות אין איסור טחינה. אם כן ברש"י יש קולא במקום אחד וחומרא במקום אחר וגם בתוס' קולא במקום אחד וחומרא באחר.

ספר יראים בסימן שכ"א הסתפק "מהו דק ומהו גדול" והביאו המשנה ברורה בביאור הלכה "דשיעור דקותם לא נודע לנו" ולכן יש להזהר בכל דק שהוא. ובאמת כל דק הוא לפי סוג הפרי ולפי האדם החותכו. מה שנוהג כל השבוע בעשית הסלט נקרא דק בשבילו. במלפפון "דק" הוא כמו שעושים סלט בכל השבוע. ובשום שחותכים בכל השבוע עושים דק ביותר, בשבת עושים עבה יותר.

רבינו חננאל כותב שמה שכתוב "פריס סילקא" הוא כעין כתישה ולא כעין חיתוך ורק זה אסור. ומכאן אפשר להביא ראיה לסברת החזו"א שכתשה חמורה ובפרט שהרא"ש מסתמך על הר"ח עיין חזו"א שבת ס"י נז עמוד פ"ג.

גם הרא"ש שם פ"ז ה תמה על רש"י איך חייב בחותך ירק דק דק, הרי סלקא הוא דבר של אוכל, ואין שייך בו טחינה. ולכן פירש שבסלקא אין איסור טוחן אבל האיסור הוא במי שמחנתך עלי דקלים כשמפרק אותם יוצא מבניהם כמין קמח דק. הרשב"א בתשובה ח"ד ס"י ע"ה שמובא בב"י ומובא בר"ן כותב שכל האיסור רק אם אתה מכין אותו למחר או לעוד שעה, אבל האוכל מיד - מותר. ומהי

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וארא - תשנ"ט - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

שינוי בטחינה

כשמותר לרסק בשבת צריך לעשותו בשינוי. ויש אומרים שהשינוי יהיה שירסק באחורי המזלג אך יש מי שאומר בשינוי מותר במזלג כיוון שכולם מרסקים ביום חול במיקסר ולכן המרסק במזלג זה שינוי ומותר בשבת. ויש אומרים שכיוון שישנם לפעמים מרסקים לילדיהם במזלג אסור לרסק בשבת במזלג, ולכן למעשה המרסק בשבת במזלג - ירסק בשינוי. ואין צורך בשינויים כדעת החזו"א, אלא די בשינוי אחד.

האם מותר לשים מלח בסלט?

בגמרא שבת קח: כתיב "תני רבי יהודה בר חביבא: אין מולחין צנון וביצה בשבת. רב חזקיה משמיה דאביי אמר: צנון - אסור, וביצה - מותרת" ולמסקנא כך הלכה שצנון - אסור, וביצה - מותרת. והסיבה לאיסור לרש"י זה דווקא בצנון שאסור "שלא וארבע חתיכות יחד, שהמלח מעבדן ונעשין קשין, והוי תיקוין". ולרמב"ם בכל ירק כיוון ש"נראה ככובש כבשים בשבת". בשו"ע שכא סעיף ג' כתב אסור למלוח צנון בשבת שנראה ככובש כבשים. אבל ביצים מותר. משמע שדעתו כרמב"ם שרק נראה ככובש. ובאמת השו"ע לא נכנס לפסוק בין רש"י לרמב"ם והביא דעת שניהם ועיין במג"א ס"ק ו' ו' שכתב "אבל כל הפוסקים סוברין כרש"י ועיין בט"ז ס"ק ו'. למסקנא אין חשש למלוח עגבניה לפי שני השיטות כי עגבניה לא מתקשה ולא כובשים ממנה.

הבעיה היא במלפפונים ופלפלים שכן עושים בהם כבוש או צנון שהוא מדינא דגמרא והם נמצאים בסלט. ונוהגים להקל בהם מהרבה סיבות ולא כולם מבוססות. אע"פ שיש לכאורה לאמר שכיום לא כובשים צנון ויהא מותר, אינו כן אלא מאחר שאפשר לכבושו לא פלוג רבנן.

יש מקילים במלפפונים. כי לא עושים כבוש מחתיכות אלא ממלפפון שלמים. ואינו מדויק כיון שיש מגישים מלפפונים חתוכים בפלאפל וכד'. וכן יש הוכחה שאין נ"מ ממה שמובא בכה"ח ס"ק י"ט בענין הצנון שנחתך דק דק שאין למולחו מעיקר הדין. ויש מקילים קולות אחרות אם עושים סלט ממלפפון בלי קליפה כי לא עושים כבוש ממלפפון בלי קליפה. אך היתר זה לא מועיל לפלפלים. וגם בצנון אע"פ שלא מקלפים אין היתר כזה בשבת ועיין בבא"ח בא ש"ש אותיות י"ג י"ד ט"ו ט"ז שבצנון ובצל אין הדין משום כבוש אלא משום מתקן החריפות או לרכך הקושי כמו פולים שבסעי' ו'. ולכן אפשר שישם מלח ואחר כך לשים את הירקות כי אין זה דרך כבישה. אך הטוב ביותר לתת מלח בסלט מיד לפני האוכל ועוד שיתן בסלט את השמן קודם המלח ואז אין בזה כבישה. ולא דרך כבישה ועיין בה"ח ס"ק י"ט וחמשי"ב ס"ק י"ד.

מגבל - לש

יש להזהר בשבת לא ללוש. ואיסור לישא אינו רק בקמח ומים אלא גם בדברים אחרים. עד כדי כך שהיו כאלה שאסרו על מוהלים לירוק דם שמוצאים בתוך עפר משום לישא. אך חלקו עליהם כיון שאינו מערב ביד. ואע"כ כך פסק אור החיים הקדוש בספרו ראשון לציון סיק רס"ה וכן פסק החיד"א לאסור שם. ועוד היו שאסרו לערבב ביצה רכה משום שמיעת קול ויבואו השומעים לטעות והיו שהתירו אך לא בכפית מתכת שנראה ונשמע כלש עיין מש"ב שם ס"ק ע"ז וכה"ח שם ס"ק קט"ו. וצריך לדעת מהם כללי הגיבול: ה. גיבול אסור רק בחתיכות קטנות ולא בגדולות. ו. גיבול אסור רק בדבר עבה וסמיך.

דעת השו"ע. ובמקום שנהגו היתר אין למחות בידם. ורק צריך להזהירם שלא יעשו כן אלא לאכול לאלתר או לסעודה שהיא סמוכה תוך שעה אחת. ופה עירנו בגדא"ד נוהגים היתר לחתוך דק דק שעושין צלאט"ה סלט מפירות וירקות בשבת וצריך להזהירם שלא יעשו לצורך סעודה אחרת שהיא אחר שעה אחת: עכ"ל. ובאות יט שם משמע שלא היו חותכין דק דק בכל אופן דעתו להחמיר ורק הוא כותב מקום שנהגו יש להם על מי לסמוך. וכעין מה שכתב המג"א שגם בוא דעתו להחמיר עיין במג"א שם ס"ק ט"ו.

ובענין זה אם רוצים לחתוך סלט יקפידו בשני דברים א. שלא יהיה דק דק. וב. שיהיה סמוך ממש לסעודה. וצריך לזה תשומת לב כיוון שיש מקפידים כל השבוע לחתוך סלט דק דק היטב. ואלה צריכים להזהר בשבת. וכסברת הב"י וכ"כ בביאור להלכה שם ד"ה המחלת וכה"ח ס"ק ס"ז וס"ק ע"ח.

חיתוך בסכין מיוחדת

יש מי אומר שהחיתוך סלט צריך להזהר שלא לחתוך כמו בחול דהיינו לא לחתוך בסכין המיוחדת לחיתוך ירקות. ובענין זה יש החולקים עליו אבל לחתוך בקוצץ ירקות זה ודאי אסור אע"פ שאין בזה חשמל. כיון שזה ממש כמו טוחן שבכל יום בכלי שמלאכתו לטחון ועיין במש"ב ס"ק מ"ה ובביאור להלכה ד"ה מידי דהוה. ועיין בביאור הגר"א ס"ק י"ג ומג"א ס"ק י"ב.

בשולחן ערוך סימן שכא כתב בסעיף ט "מותר לחתוך בשר מבושל או צלי, דק דק בסכין. הגה: אבל אסור לחתוך דק דק בשר חי לפני העופות, דהואיל ואינן יכולין לאכול בלא חיתוך, קמשוי לה אוכל" ובסעיף י "אסור לגרור הגבינה בשבת במורג חרוץ בעל פיפיות שקורין ראליו"ו". ההיתר הוא שבשר או גבינה מותר דק דק בסכין כי אין הם גדולי קרקע ובמכשיר מיוחד כלי מיוחד לזה אסור משום עובדין דחול.

וכן בהלכות יו"ט כתב תקד סעיף ג: אין כותשין הריפות במכתשת גדולה, אבל כותשין במכתשת קטנה שזה הוא השינוי שלה". ולכן צריך להזהר בקוצץ ירקות ובפומפיה וכד' וכן בסכין מיוחדת לקציצת ירקות.

איך עושים סלט?

אומר המשנה ברורה ס"ק מ"ה משם חיי אדם כלל י"ז אות ב ומובא גם בכף החיים ס"ק ע"ט "ומי"מ הנוהגין לחתוך הבצלים והצנון דק דק אין למחות בידם דיש להם על מי שיסמוכו ועכ"פ אסור לעשות עד יציאת בהכ"נ דבעינן סמוך לסעודה ממש כמ"ש בסימן ש"ט לענין בורר. והחותכים הבצלים והצנון דק דק שעה או שתים קודם הסעודה קרוב הדבר לומר שחייב חטאת והבצלים אסורים באכילה. ויש מקשים מנין לו חיוב חטאת?

הרי לתוס' כל חיתוך דק חוץ מסילקא מותר. ולדעת לרא"ש כל ירק מותר לחתוך. ולרמב"ם אם לא כיון לבשל - אין חטאת.

א"כ למה כתה על חיתוך בצל לאחר שעה חייב חטאת והבצל אסור? ויכול להיות שאין כוונתו שבאמת חייב חטאת אלא שזה איסור שבסוגו יש חיוב חטאת. או שמשמע מדבריהם שפוסקים כמו הרא"ם ורשב"ם שבכל ירק וירק חייב חטאת.

ולכן כדי לא להכנס לספקות טוב לחתוך סלט מערב שבת. ואם מכינים סלט בשבת, יש לחתוך את הסלט יותר עבה ממה שרגילים וסמוך ככל האפשר לסעודה כסברת הב"י ועיין לשו"ת ר"פ ח"א סי' י"ט שהזכיר את הרשב"א ואין הוכחה שסובר כמותו. וכן לעיין בשו"ת של זבחי צדק חלק ב' סימן כ'.

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וארא - תשנ"ט - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

תשובות לשואלים

א. שאלה: ע"פ הנפסק בשו"ע כל המשתתפים בסעודת חתן וכלה חייבים בברכת חתנים, אם כן איך ישנם כאלה היוצאים לפני הברכות?

תשובה: שאלה זו אינה רק בשמחות, אלא כל שיש עשרה שאוכלים ועוזב אחד ולא מזמן בעשרה הרי עבר איסור. ובמיוחד בחתונות צריך להזהר כיוון שלפעמים ורקדים והולכים ושוכחים ברכת המזון. ויש שאוכלים ורקדים ומברכים ברכת המזון אחרי כמה שעות שכבר נתעכל המזון במעי. ולכן הטוב ביותר שהנכנס לאכול בסעודת חתן וכלה יאמר לעצמו שאינו נכנס להצטרף עימם בסעודה ואז יברך מיד בסיום אכילתו בזימון שלושה או עשרה ודי בכך.

וגם במקרה זה צריך להקפיד לא להשאיר את החתן עם מעט אורחים שלא לגרום להם עוגמת נפש, רק אם הולך ללמוד תורה יכול להקל בכך אם לא תגרם עוגמת נפש לחתן ולכלה.

ב. שאלה: העובד באולפנא האם מותר לשמוע בנות שרות בתפילה וכד'.

תשובה: יש אומרים שהעוסק בעבודתו לא שם לב ולכן נהג אוטובוס ששמוע בנות שרות - מותר לו. אך הלכה לא כך, אבל אם לא מתכוין לשמוע שירתם וגם עוסק בעבודתו - מותר.

ג. שאלה: בימי החורף הקצרים איך קוראים שנים מקרא ואחד תרגום?

תשובה: עיקר זמנם של "שנים מקרא ואחד תרגום" הוא ביום שישי. ורב ציווה את בניו לא לאכול בשבת בבוקר לפני "שנים מקרא ואחד תרגום". אמנם אפשר לקרוא מיום ראשון אך לפי הקבלה עיקר המצווה לקוראם ביום שישי.

אם לא קרא "שנים מקרא ואחד תרגום" לפני הסעודה - יקרא אחר כך. אם לא קרא אחרי הסעודה - יקרא קודם סעודה שלישית. אם לא קרא אז - יקרא בכל השבוע ואפילו היום יכול לקרוא מה שלא קרא לפני חודש.

לפי הקבלה לא קוראים תרגום בלילה ובפרט בליל שבת. אבל מי שיועד שאין לו זמן למחר יקרא בלילה. ולא יבטל "שנים מקרא ואחד תרגום" בגלל זה.

ד. שאלה: אדם שיש לו שני מחשבים האם יכול להשתמש בשניהם באותה תוכנה אע"פ שעל פי החוזה מותר רק באחד?

תשובה: בד"כ כתוב על כל התוכנות "כל הזכויות שמורות". והמעתיק עובר איסור גזל. והקונה ממנו מסייע בידי עוברי עבירה. ומוכר ולא מספר עובר גם על "לפני עיור לא תתן מכשול".

אבל אם יש הרבה מחשבים בבית. או שיש לאדם מחשב בבית ובעבודה. יכול להשתמש בשניהם בתוכנה אחת כיוון שהיא שלו. ובלבד שלא יעתיקנה שלא כדין.

ה. שאלה: האם מותר להשתמש באינטרנט?

תשובה: "כל פועל ה' למענהו". וכל מה שנברא בעולם לצורך קדושה נברא. ולכן אם אפשר להשתמש בזה בלי לראות דברי איסור - מותר. ואם יראה איסור או אפילו חשש שיראה - אסור אע"פ שע"י כך יפסיד שיעור תורה.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

אם גיבל שלא כדין - אסור לאכול בשבת. וצריך להזהר בזה כשאוכלים מניין שלא ללוש יחד את תפוח אדמה וביצה מרוסקים עם מיונו או רוטב אחר. וכן יש להזהר בזה כשעושים סלט כרוב קצוץ עם מיונו אפילו בכרוב שנקצץ בערב שבת כיוון שיש בזה לש. וכן אם עושים סלט פירות ומוסיפים לו דבש כדי שיעשה סמיך - אסור לערבב משום לש או תפוח"א כבוש ואפונה עם מיונו.

ועל כן הרוצה לעשות טחינה צריך להקפיד לא לחתוך השום גדול. וידע מתי להשים מלח. וכשישים לימון יקפיד שלא לעבד אוכלים. ושלא שיהיה לש. על כן טחינה יש להכין בערב שבת ואם מכין בשבת יקפיד על כל הנייל.

המבקר אצל חברו

המבקר אצל חברו ומסופק בו מקפיד על כל מה שאמרנו לעיל לא יחששו ויכול לאכול ולא ישאל אותו אם עשה כדין כיוון שיש הרבה מקילין כמו שראינו לעיל ובשעת ביקור אין לשאול מחמת כבוד הבריות. אבל אם הביאו לו סלט מחותך דק דק, לא יאכל כיוון שיש אומרים שזה איסור דאורייתא. ואם יודע שעשהו אתמול - יאכל.

הכנה לחברו

כתוב בתוס' שמותר לאחד להכין ולברור לעשרה אנשים. יש שואלים אם אדם חתך סלט דק לעשרה אנשים והדק הזה יותר עבה ממה שאוכל כל השבוע כך שמותר לחותך לחתוך כך בשבת, אך האוכלים בשבילם זה דק כמו כל השבוע האם מותר להם לאכול? והתשובה היא שמותר כיוון שהחותך חתך כדין ואין על האוכל איסור.

המארח חברו

המארח חברו ספרדי והוא אשכנזי וכן להפך לא יאכילהו דבר שאסור לשיטתו, ויש דברים שמחמירים ספרדים או אשכנזים בבישול ספרדים מחמירים בד"כ ויש מקומות שאשכנזים מחמירים ולא יאמר אדם אני בביתי מקיל יאכל האורח כמוני. אלא יאמר לאורח איך האוכל נעשה, והאורח יחליט לעצמו. לדוגמא יש אומרים שהמניח כוס עם קפה טחון למזוג עליו מים רותחים מהמיחם עובר איסור דאורייתא, ויש מקילין. ולכן אם יש לאדם אורח, לא יקל לאורח שלו. אלא יאמר בע"הב לאורח אעשה לך קפה כמו שאתה רגיל.

הלכות שבת קשות

אע"פ שהלכות שבת קשות, לא יבהל אדם וידע כי הלומד הלכות בורא מלאך השומר עליו שלא יכשל. ועל כן אומר בעל בא"ח יש הרבה הלכות בשבת שאנשים רגילים בהם ביום חול ולא עולה על דעתם שזה איסור דאורייתא. כמו למשל אם נפל גרעין של לימון לסלט המוציאו עובר איסור דאורייתא ואם הוציאו - אסור לאכול את הסלט.

כמו כן לא יפסוק אדם לעצמו ולא ידמה הלכות להלכות כיוון שבהבדל דק תשתנה ההלכה כי יש הבדל בין הסוחט לתוך אוכל או לתוך משקה. יש הבדל בין סוחט לימון לתפוז. ולמשל מי שיש לו צנצנת עם כבושים חלקם כבושים כל צרכם וחלקם עדיין לא. אם לקח מלפפון שאינו כבוש כל צרכו והחזירו למים, הרי עבר על איסור כבישה בשבת. ולפעמים במצב כזה יכול גם לעבור על איסור בורר. לכן צריך להזהר היטב לפי כוחו וה' הטוב יסייע בעדנו.

